Länsstyrelsen
Värmland

Riksintresse för kulturmiljövården: Västra Rud - Rävön - Sölje

Områdesnamn: Västra Rud - Rävön - Sölje

Områdesnummer: K 1

Kommun: Arvika

Socken: Stavnäs

Sammanfattning

Innehåll

Fornminnesområde med lämningar från sten- och brons- och järnålder. Bruksherrgård och boställsbebyggelse från 1700 och 1800-talen.

Urvalsmotiv

Vetenskapligt/pedagogiskt. Koncentrat av Glafsfjordens tidsmässigt varierade och sammansatta fornlämningsbestånd, med tyngdpunkten lagd vid ett för västsvenska inlandet delvis unikt röselandskap av brons- och äldre järnålderns karaktär. Bebyggelsen återger byggnadssättet enligt boställsförordningarna och på den typiskt enkla nyklassiska värmländska bruksherrgården.

Beskrivning

Kulturlandskapet närmast Glafsfjorden kännetecknas av en förhållandevis hög uppodling och av närheten till den gamla centrala färdleden på sjön, med ett i företrädesvis strandnära lägen stort och tidsmässigt varierat fornlämningsbestånd. Området väster om fjorden sammanfaller med det värmländska centralområdet för hällkistor liksom med fornlämningstypens nordligaste utbredningsgräns i landet som helhet. Störst är förekomsten av rösen och stensättningar av brons- och järnålderns karaktär. Förekomsten av de för järnåldern kännetecknande höggravfälten är

påfallande liten utmed fjorden medan fornborgar påträffas mer allmänt. Den äldre bebyggelsen uppvisar åtskilliga herrgårdar och storgårdar som historiskt ansluter till nu nedlagda järnbruk men också till det kontinuerligt hävdade odlingslandskapet. Jordbruksbebyggelsen i övrigt representeras av mindre hemmans- och bybildningar som utvecklats ur de för landskapet kännetecknande ensamgårdarna.

Kulturhistoriskt värde

Området vid Västra Rud-Rävön-Sölje utgör ett koncentrat av Glafsfjordens sammansatta och varierade fornlämningsbestånd av stort arkeologiskt och kulturgeografiskt intresse. På en relativt liten yta möter har karaktärsfornlämningar från forntidens samtliga huvudskeden som på ett osedvanligt tydligt sätt sammanfattar viktiga utvecklingslinjer i landskapets bebyggelsehistoriska utveckling. Vanligast är rösen och stensättningar av brons- och järnålderns karaktär som bildar ett för västsvenska inlandet närmast unikt "röselandskap" med paralleller i Norrlands- och Bohuskusternas rösegrupper. I den forntida miljön möter också den yngre stenålderns viktigaste arkeologiska ledform hällkistan, men också av yngre datum landskapets största fornborg. Sölje herrgård illustrerar den för Värmland sa betecknande bruksherrgården i klassicistiskt utförande. Vid Västra Rud och Näs har bevarats militieboställen som åskådliggör boställsförordningarnas byggnadssätt.

Hot

Ej specificerat.

Skydd

- Sölje Herrgård utgör byggnadsminne enligt Kulturminneslagen (KML).
- Fornlämningarna inom området äger skydd enligt KML.

Avsikter och åtgärder

Nybebyggelse inom området behandlas restriktivt. Kalavverkning eller omföring av jordbruksmark bör ej ske.

Riksantikvarieämbetets värdetext (1996)

Motivering

Fornlämningsmiljö med karakteristiska minnen från senneolitikum, bronsålder och äldre järnålder som pedagogiskt belyser traktens äldsta bebyggelsehistoria.

Uttryck för riksintresset

Rösen, varav ett osedvanligt stort (40 x 30 m), hällkista, fornborg.

Övrigt

Riksintresset Västra Rud - Rävön - Sölje innehåller kulturmiljön Västra Rud - Sölje (303) enligt kulturmiljöprogrammet för Värmlands län.

Referenser

- Kulturhistorisk inventering i Arvika kommun 1972-1976, Värmlands museum 1979.
- Kulturminnesvårdens riksintressen i Värmlands län, Länsstyrelsen1980.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-05: Huvuddelen av informationen hämtad från 1988 års beskrivning av riksintressen i Värmlands län.
- 2007-12-10: Beskrivningen av områdets skydd ändrad till aktuella förhållanden och gällande lagstiftning.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.